

© HANS AUSLOOS

Voorbij het voorbij...

BÉNÉDICTE LEMMELIJN / Het was een drukke dag vandaag. Ik dacht aan duizend en één dingen en deed er bijna evenveel. Maar vanavond viel alles even stil, op het moment dat ik de post haalde en er een overlijdensbericht vond van mijn oud-leeraar Latijn en Grieks. Een kleine man, met een heel groot verstand en een nog groter hart. Hij was al een hele tijd ziek, maar sinds kort werd het snel heel erg. En snel voorbij, zo blijkt vandaag.

“Bijbel peilt onpeilbaar verdriet bij heengaan vriend.”

Ik zag hem nog tijdens de zomer, een bezoekje vlak voor het nieuws in zijn “laatste mail”: het zou niet meer lang duren. Dat maakt een mens letterlijk stil. Ik kon helemaal niet helpen of

troosten, want elk woord zou hol en oppervlakkig klinken... En toch wou ik hem hoe dan ook, op de schamele wijze die ons mensen eigen is, met gebrekkige woorden even nabij zijn. Ik schreef hem dat ik hoopte en bad dat deze laatste levensperiode voor hem nog zo aangenaam mogelijk mocht verlopen en dat hij op een serene manier bewust van iedereen die hem lief was, zou mogen kunnen afscheid nemen. Ik wenste hem de kracht om het onomkeerbare te proberen aanvaarden en uiteindelijk te kunnen loslaten om zich over te geven in vertrouwen.

Voortleven

Vandaag is het voorbij. Maar ik ben en blijf hem voor altijd immens dankbaar. Zijn invloed op mijn leven, op alles wat ik dag in dag uit doe, is veel groter dan hij misschien zelf ooit besepte, tot ik het hem die laatste keer nog schreef. Dat zijn voorbeeld blijvende impact had. Dat zijn “zijn” en zijn “denken” mij bij zouden blijven. Dat wat hij me leerde en voorleefde, zou voort-

leven in het diepst van mijn gedachten, in de kleur en de klank van mijn woorden. Meer nog, dat het in en door mij steeds zou voortvloeien. Het was hem een beetje tot troost. Maar nu sta ik hier, met lege handen en zonder woorden en met bodemloze droefheid in mijn hart.

“Eer de waardigheid”

Ja, de Bijbelse mens kende dat ook. De Bijbel peilt het onpeilbare verdriet van een mens bij het heengaan van een vriend. De *Wijsheden van Jezus Sirach* beschrijft het heel sterk (38, 16-18): “Rouw en lijd; stort bittere tranen. Weeklaag hevig. Eer de waardigheid van hem die je ontvalt”. Maar bijna choquerend voegt hij eraan toe: “Rouw één dag, rouw er twee, maar vind dan troost voor je verdriet. Want verdriet tast je krachten aan en leidt tot de dood”. Bagatelliseert Sirach hier ons menselijke verdriet? Is het niet véél te makkelijk tot een rouwende mens te zeggen: “Herpak je; het leven gaat voort”. Rouw en verdriet kunnen een mens zodanig meezuigen dat

het verdriet zelf een bodemloze neerwaartse spiraal wordt, naast en bovenop het gemis van de geliefde. Een negativiteit die ons neerhaalt, uitput, het leven zelf in ons aantast. Rationeel weten we dat. In de praktijk is het iets anders.

Dankbaarheid

En toch, ik ga het proberen: het verdriet te keren in dankbaarheid. Ik koester drie dingen die hij me leerde. De waarschuwing tegen elke *hubris* – de hoogmoed van de drang naar steeds meer –, het streven naar *aei aristeuein* – steeds trachten de beste versie van jezelf te zijn –, en zijn levens-echte voorbeeld van *kalokagathia* – de schoonmenselijkheid in haar diepste vorm. Geen sentimentele herinneringen van een tiener heel lang geleden, maar een leidend richtsnoer, tot op vandaag en voor altijd. Ik hoop dat het hem goed gaat nu, dat hij zijn pijn verzuchten kan in de wind en vederlicht mag wiegen in de wolken, daar – waar het ook zij – waar alleen Liefde is. III

BIO **Bénédicté Lemmelijn** is gewoon hoogleraar Oud Testament en vice-decaan internationalisering aan de faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven.